Medietilsynet
NORWEGIAN MEDIA AUTHORITY

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Vår ref.: 16/276-3/HASE Deres ref.: Dato: 30.08.2016

Høringsuttalelse - forslag til ny åndsverklov

Medietilsynet viser til Kulturdepartementets høring av 17. mars 2016 om forslag til ny åndsverklov.

Medietilsynet mener forslaget til ny åndsverklov på en god måte ivaretar målene om modernisering og forenkling av loven. Flere steder i lovforslaget er språket endret til fordel for en mer moderne begrepsbruk som i større grad samsvarer med en naturlig språklig forståelse. Medietilsynet stiller seg positiv til denne moderniseringen som synes å gjøre loven mer oppdatert og fremtidsrettet.

Medietilsynet har i denne uttalelsen valgt å fokusere på områder der departementet særskilt har bedt om tilbakemeldinger og på spørsmål som berører kringkastingsloven[1] og bildeprogramloven[2] med forskrifter. Medietilsynet har følgende kommentarer:

Kjønnsnøytralt uttrykk for opphavsmann

Det fremgår i høringsnotatet punkt 3.2.3.1 at departementet ønsker å erstatte begrepet «opphavsmann» med et kjønnsnøytralt uttrykk. Det fremkommer at departementet har vurdert betegnelsene «opphavsperson» og «opphaver». Departementet har valgt å foreslå «opphaver». Departementet ber om høringsinstansenes synspunkter på dette, og eventuelle innspill til andre begreper som kan erstatte «opphavsmann».

Medietilsynet er enig i at begrepet «opphavsmann» bør gjøres kjønnsnøytralt i den nye loven. Begrepet «opphaver» er egnet til dette formålet, men Medietilsynet mener begrepet «opphavsperson» vil være et bedre alternativ. Medietilsynet antar at «opphavsperson» etter alminnelig språkbruk vil være mer intuitivt forståelig enn «opphaver». Betegnelsen «opphaver» kan, slik Medietilsynet ser det, fremstå som noe mer fremmed. Medietilsynet forstår det slik at departementet har valgt å ikke foreslå «opphavsperson» for å unngå tvil om begrepet også omfatter juridiske personer. Medietilsynet mener imidlertid dette kan tydeliggjøres ved en presisering i bestemmelsen, i forskriften eller evt. i forarbeidene til bestemmelsen.

[1] Lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting og audiovisuelle bestillingstjenester
[2] Lov 6. februar 2015 nr. 7 om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv.

Tilgjengeliggjøring for allmennheten – offentlig fremføring

Departementet foreslår i høringsnotatet pkt. 3.3.7 at offentlig overføring innføres som en egen kategori under «tilgjengeliggjøring for allmennheten». Forslaget innebærer at det blir fire undergrupper av «tilgjengeliggjøring for allmennheten» (se lovforslaget § 2-2 første ledd nr. 2). Medietilsynet støtter dette forslaget og viser i denne forbindelse særlig til at bestemmelsen bringes mer i tråd med EU-retten.

Særlig om fremføring og overføring av film i klasserom

I høringsnotatets pkt. 3.3.8 behandler departementet adgangen til å vise film i skolen, særlig visning innenfor den enkelte klasse. Departementet foreslår å videreføre dagens praksis som innebærer at fremføring og overføring av film innenfor ordinær klasseromsundervisning anses å være privat fremføring som ikke omfattes av eneretten.

Medietilsynet har ingen merknader til departementets forslag som sådan. Tilsynet ønsker imidlertid å bemerke at fremvisning av film i klasserom er å betrakte som fremvisning ved «allmenn sammenkomst» i bildeprogramloven, se § 3 bokstav b, herunder merknader til bestemmelsen i Prop. 123 L (2013-2014). Med allmenn sammenkomst menes fremvisning av bildeprogram som kan iakttas på et offentlig sted eller der en avgrenset gruppe personer er samlet. Fremvisning i privatsfæren faller utenfor begrepet «allmenn sammenkomst».

Beskyttelsesformålet[3] i bildeprogramloven er slik Medietilsynet ser det ikke til hinder for de vurderinger departementet har med tanke på eneretten i lovforslaget. Medietilsynet mener likevel det er viktig at man er bevisst på at visning av film i klasserom behandles ulikt i åndsverksloven og i bildeprogramloven. Ettersom det i forslag til ny § 4-5 tredje ledd blir presisert i lovens ordlyd at fremføring og overføring i ordinær klasseromsundervisning anses å skje innenfor det private området, mener tilsynet at det også bør vurderes om forholdet til bildeprogramloven skal omtales i lovforarbeid til ny åndsverkslov. En tydeliggjøring av de to ulike måtene å behandle fremvisning i klasserom på kan bidra til klargjøring av regelverket og økt forståelse for lovenes ulike formål for skolenes del.

Begrepsbruk

Flere av bestemmelsene i åndsverkloven ligger tett opp til kringkastingsloven og bildeprogramloven. Medietilsynet ser det som ønskelig at begrepene i disse lovene i størst mulig grad samsvarer. Etter tilsynets mening bør det derfor anvendes likelydende begreper om forhold som etter de to regelverk har samme meningsinnhold. Samtidig bør forskjellene og nyansene komme klart frem der begrepene har ulik betydning. Medietilsynet vil på denne bakgrunn komme med noen konkrete bemerkninger knyttet til forslagene i høringsutkastet.

I høringsutkastet pkt. 4.4.4.1 drøfter departementet sondringen mellom kringkasting og såkalte «på forespørsel-tjenester». Medietilsynet forstår uttrykket «på forespørsel-tjeneste» som en samlebetegnelse på tjenester som kjennetegnes ved at brukeren selv kan bestemme tid og sted for tilgang til tjenesten. I så måte er en audiovisuell bestillingstjeneste, slik dette er definert i kringkastingsloven § 1-1, å anse som en type «på forespørsel-tjeneste». Medietilsynet forstår det slik at «på forespørsel-tjenester» ikke er begrenset til audiovisuelle bestillingstjenester, men at begrepet også omfatter andre typer tjenester der brukeren bestemmer tid og sted for tilgang.

[3] I § 1 i bildeprogramloven heter det som følger: «Loven har til formål å beskytte mindreårige mot skadelig påvirkning fra levende bilder.»

I høringsnotatet pkt. 5.20 foreslås det en ny bestemmelse om avtalelisens for bruk av verk i kringkastingssendinger m.m. I forslaget til ny lovtekst i § 4-32 anvendes uttrykket «audiovisuelle produksjoner». Begrunnelsen for formuleringen gis i høringsnotatet pkt. 5.20.1.4 hvor det fremkommer at «audiovisuelle produksjoner» er valgt for ikke å begrense rekkevidden av bestemmelsen. Bestemmelsen gir et opphavsrettlig vern for audiovisuelt innhold uavhengig av måten innholdet distribueres på. Medietilsynet forstår forslaget slik at «audiovisuelle produksjoner» dermed omfatter mer enn audiovisuelt innhold i audiovisuelle bestillingstjenester eller kringkasting.

I høringsnotatet pkt. 5.21 foreslår departementet at nåværende § 31 videreføres i ny § 4-33 med noe endret ordlyd. Medietilsynet støtter endringen av ordlyden. Den någjeldende bestemmelsen benytter begrepet «bevilling» til å drive kringkastingsvirksomhet, men etter kringkastingsregelverket benyttes ikke dette begrepet. Medietilsynet gjør for ordens skyld oppmerksom på at tillatelse til å drive kringkasting enten følger direkte av kringkastingsloven, eller i form av konsesjon eller registrering, jf. kringkastingsloven § 2-1.

I flere bestemmelser i forslag til ny åndsverklov benyttes uttrykket «kringkastingsforetak», se eksempelvis §§ 3-7 og 2-33. I høringsnotatets pkt. 5.21.3 skriver departementet følgende: «*For å omfattes av bestemmelsen vil det være tilstrekkelig at man er å anse som et kringkastingsforetak, dvs. at man driver kringkastingsvirksomhet. I dette ligger det ikke krav til organisering e.l., ut over at foretaket formidler kringkastingssendinger …*». Ut fra denne beskrivelsen er uttrykket «kringkastingsforetak» ment å skulle favne bredt. Imidlertid synes ikke «kringkastingsforetak» å skulle omfatte fysiske personer, til forskjell fra hvordan en «kringkaster» er definert etter kringkastingsloven, jf. § 1-1 f). Siden bestemmelsene gjelder foretak som driver med kringkasting, legger Medietilsynet videre til grunn at det er ment at foretakene skal drive med lineære sendinger. Dette innebærer at foretak som utelukkende tilbyr audiovisuelle bestillingstjenester hvor seeren selv kan bestemme tid og sted for tilgang til tjenesten faller utenfor.

Åndsverkloven § 33 videreføres uendret i ny § 4-34. Medietilsynet merker seg at bestemmelsen kun gjelder gjengivelse av ordskifteprogram som først har blitt kringkastet. Medietilsynet forstår det slik at dette vil innebære at sendinger som ikke først har blitt sendt lineært vil falle utenfor bestemmelsen.

Utkast til åndsverkloven § 4-26 *Gjengivelse av verk ved reportasje om dagshending (23a og 25)*

I forslaget til ny § 4-26 tredje ledd henvises det til § 3-7 tredje ledd. Siden det her henvises til en bestemmelsen om korte utdrag fra begivenheter av stor interesse for allmennheten, antar Medietilsynet at riktig henvisning skal være § 3-7 fjerde ledd.

Medietilsynet har ellers ingen kommentarer til høringsnotatet.

Med hilsen

Gudbrand Guthus e.f.
direktør for konsesjon og tilsyn

Hanne Nistad Sekkelsten
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ikke underskrift